

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

IDŐSEK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/93/3/2020.

MELLÉKLET: DR. BENEDA ATTILA HELYETTES
ÁLLAMTITKÁR ÚR LEVELE

**ÖSSZEFOGLALÓ ÍRÁSBELI ELJÁRÁS KERETÉBEN FOLYTATOTT EGYEZTETÉSRŐL
2020. NOVEMBER 17.**

Időpont: 2020. szeptember 16 – 2020. november 17.

Tárgy: az Idősek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése írásbeli egyeztetés keretében

Dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár (Miniszterelnökség, Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter, a továbbiakban: CSM), a Tematikus Munkacsoport elnöke vitaindító levelében a COVID-19 járvány idősekre gyakorolt hatása tekintetében a következő intézkedésekről tájékoztatta a Munkacsoport tagjait. A magyar hatóság által kiállított, a veszélyhelyzet ideje alatt lejárt, valamint a veszélyhelyzet megszűntetését követő 15 napon belül lejárató hivatalos okmányok a veszélyhelyzet megszűnését követő 180 napig érvényesek. 2020. április 5-én a nyugdíjügyek intézése is egyszerűsítésre került. A Kormány első intézkedései között szerepelt, hogy a 70. életévüket betöltött személyeket arra kérte, hogy lakóhelyüket ne hagyják el, illetve előírta, hogy az ellátásukról való gondoskodás a települési önkormányzat polgármesterének feladata. A Kormány 2020. március 27-én arról döntött, hogy a 65. életévét betöltött személyek részére külön bevásárlási időszávot biztosít. 2020. június 18-tól mindenki köteles a tömegközlekedési eszközön, valamint az üzletben történő vásárlás során a száját és az orrot eltakaró eszközt (például orvosi maszk, sál, kendő) viselni, szeptember 21-től pedig kizárólag orvosi, munkavédelmi, textil vagy más anyagból készült maszk megfelelő viselete kötelező a bevásárlóközpontok, színházak, koncerttermek, mozik, muzeális intézmények, ügyfélfogadási helyszíneken és a tömegközlekedési eszközök várakozási helyiségeiben is. Az időotthonok kiemelt kockázatú helyszínek a koronavírus-járványban, ezért veszélyhelyzet idején a kormány elrendelte, hogy az időotthonokban dolgozók számára akár 24 órás műszak is alkalmazható, amely után 48 órás pihenőidő jár. Ezekben az intézményekben látogatási, kijárási, felvételi tilalom volt. Szeptember 7-től Magyarország összes szakosított ellátást nyújtó szociális intézményében ismételtelen intézmény-elhagyási és látogatási tilalmat rendelt el az országos tisztifőorvos. **Dr. Beneda Attila** jelezte, hogy a tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítése a 2020. április 6-án kihirdetett Gazdaságvédelmi Akcióterv része. A visszavezetés négy lépcsőben történik: először 2021. első negyedévében kapnak egy heti többletjuttatást az érintettek; 2021. évben először a 13. havi nyugdíj egynegyed részét kapják meg az érintettek, majd a következő évben annak a felét, utána a háromnegyedét; végül 2024-ben a teljes 13. havi nyugdíjat. A 13. havi nyugdíjjal 2024-től minden évben számolhatnak a nyugdíjasok. A juttatásnak – a 2009-ben megszüntetett 13. havi nyugdíjjal ellentétben – nincs felső összeghatára, illetve a jogosult kör is a korábbinál szélesebb, hiszen minden nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesült, összesen 2,56 millió főt érint. A 13. havi nyugdíj mellett a nyugdíjprémium is megmarad. Az önkormányzatok időügyi feladatai ellátásának elismerése céljából idén 17. alkalommal jelentette meg az Idősbarát Önkormányzat Díj (a továbbiakban: IBÖD) pályázati felhívást az emberi erőforrások minisztere és a belügyminiszter. Az idei év kiemelt témája a kortárs önkéntesek bevonása volt az idős korosztály közösségi, kulturális életébe, életminőségének általános javítása érdekében. Amikor e kiemelt cél megfogalmazódott a Bíráló Bizottság részéről, még

nem látszott a koronavírus-járvány veszélye, amelynek egyik legerőteljesebben érintett csoportja éppen az idős korosztály, ugyanakkor ez nem jelentett akadályt, mivel az IBÖD pályázat tartalmilag a már megvalósult idősbarát tevékenységeket díjazza. Ahhoz, hogy Magyarország idősbarát ország legyen, a család szintjén még szorosabbá kell tenni a generációk közötti együttműködést. Ehhez járul hozzá az a minden évben kiírt IBÖD pályázat, amelyet minél több településnek szeretnének odaítélni. **Dr. Beneda Attila** kérte, hogy vitassák meg, milyen módon lehetne ezt a lehetőséget közelebb vinni a településvezetőkhez.

A **Fehér Kereszt Alapítvány** elnöke hangsúlyozta a kommunikációs intézkedések fontosságát a járvány idején. A kormányzati kommunikáció sok idős ember számára azt jelezte, hogy a kormányzat nem hagyja el, hanem az idős emberek emberi méltóságát, védelemhez, támogatáshoz való jogát fontosnak tartja. Jelezte, hogy ezt a típusú kommunikációt érdemes lenne folytatni, egyúttal felülvizsgálni, hogy a köztelevízió csatornái milyen képeket tesznek be háttérképként az idősekről tudósító szövegek mögé. A magányos idősök helyett, mellett unokákkal foglalkozó, mosolygós idős embereket, nagymamákat és büszke nagypapákat mutathatnának háttérképként. Nem csak az időseknek szóltak az operatív törzs rendszeres tájékoztatói, és a <https://koronavirus.gov.hu/> kormányoldalt sem az idősek számára tervezték, de az idősek számára kiemelten fontos volt a hiteles és részletes, ugyanakkor megnyugtató hangnemű tájékoztatás, egyúttal a rémhírek terjesztőivel szembeni határozott hatósági fellépés. Ezen kívül javasolják az időseknek is tanácsot adó „mozogi otthon” műsorokat, valamint a vallásos műsorok, egyházi szertartások közvetítésének támogatását is.

Dr. Beneda Attila jelezte, hogy egyetért a Fehér Kereszt Alapítvány javaslatával. Korábban is felmerült már ez a téma, hiszen fontosnak tartják, hogy a társadalom számára az idősödő, illetve idős korosztály aktív társadalmi csoportként jelenjen meg, hogy olyan személyeknek lássák őket, akik a család részeként a gyerekek és az unokák életét képesek pozitívan befolyásolni, és a család napi tevékenységébe bekapcsolódva annak gördülékeny működését segíteni, de aktív egyénként is megállják a helyüket az életben, a korosztálynak megfelelő tartalmas életcél találya. Megköszönte az észrevételt, továbbítja az illetékes szakterület felé.

Az **EMMI Nyugdíjas Bizottság** elnöke az ügyintézés egyszerűsítésével, illetve a postai szolgáltatásokkal kapcsolatban jelezte, hogy problémát jelenthet, amennyiben nem írják alá a tértivevényeket, mert nem tudnak vele elszámolni.

Dr. Beneda Attila az EMMI Nyugdíjas Bizottságának kérdésére válaszolva jelezte, hogy a tértivevényes levél esetében az átvételt valóban nem kell a címzettnek aláírással igazolnia, ehelyett a kézbesítő a személyazonosságát igazoló okmány adatait egyezteti az átvevővel lehetőség szerint 1,5 méteres távolságból. A kézbesítő ezeket az adatokat rögzíti az elektronikus készülékén, és átvettnek minősíti a küldeményt, amelyet bejegyzésével igazol. Hasonló módon járnak el a postahivatalokban is, vagyis postai küldemény átvétele során a postai munkatárs jegyzi be az átvevő bemutatott személyi okmányának típusát és számát, és ebben az esetben sem szükséges az ügyfelek részéről az aláírás. A feladó tehát továbbra is hivatalos formában értesül a küldemény átvételéről, a postai dolgozó által bejegyzett okmányszámok, amelyekkel a személyes átvétel igazolható, eljutnak hozzá. A pandémia időszakában a legfontosabb az egészségügyi kockázat minimálisra csökkentése, ezért a jelen helyzetben nem tudnának hatékonyabb megoldást javasolni.

A **Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége** képviselője ismételt kért, hogy a Tematikus Munkacsoport tűzze napirendre az idős siket és nagyothalló személyek idősotthoni, és otthoni ellátásának problémakörét is, hiszen ennek a témának aktualitása van járványmentes időszakban és járványidőszakban egyaránt. Jelezte, hogy korábban megküldtek egy összefoglaló anyagot is a kérdéssel kapcsolatban.

Dr. Beneda Attila megköszönte a felvetést, és támogatta a téma napirendre vételét.

A **Nyugdíjas Parlament Országos Egyesület** elnöke az ügyintézés egyszerűsítése kapcsán jelezte, hogy fontosnak tartaná, ha a méltányossági alapú nyugdíjmelés és az egyszeri segély igénylésének,

elbírálásának, kifizetésének és eljárási mechanizmusának egyszerűsítése is megtörténne. A további járványügyi intézkedések tekintetében szükségesnek tartja, hogy az idősök biztonságát azzal segítse a Kormány, hogy az idősök számára a védekezéshez szükséges védő-felszerelésekhez, védőszerkekhez és immunrendszert erősítő készítményekhez való hozzájutását támogassa, pl. az átlagnyugdíj alatti juttatást kapók számára „veszélyhelyzetet csökkentő utalvány” biztosításával. A tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítése kapcsán jelezte, hogy az idősök számára nyújtott plusz forrás támogatandó. Álláspontja szerint a társadalmi igazságosság és a szolidaritás elvének gyakorlati megvalósulása okán az alacsony (medián nyugdíj alatti) ellátmánnyal rendelkezők részére már az első év februárjában szükség lenne a teljes 13. havi nyugdíj folyósítására. A medián-nyugdíj feletti és az átlag nyugdíj alatti ellátmánnyal rendelkezők részére az első év februárjában a 13. havi nyugdíj felének a folyósítására kerüljön sor. Az e két kategórián felül részesülő személyeknél az eredeti ütemezés szerint történne meg a folyósítás az alább kifejtett felső korlát figyelembevételével. Indokoltnak tartja, hogy a tizenharmadik havi nyugdíj vissza-építésének összegét a medián nyugdíj kétszeresének megfelelő összegben maximalizálják. Az így megtakarított összeget a méltányossági alapú nyugdíjmelésre szánt összeg (3 éve változatlanul 800 mill. forint) és az egyszeri segély (3 éve változatlanul 600 mill. forint) keretösszege megemelésére lehetne fordítani. Kívánatos lenne, ha a plusz forrás beépülne az egyén nyugdíj-alapjába. A nyugdíjprémium intézményének támogatása mellett, indokolni kellene, hogy:

- miért nem történt folyósítás 2014-ben amikor a GDP növekedése 4,1 % volt;
- miért nem a tényleges GDP növekedésnek megfelelően történtek a kifizetések, miért nem korrigálták utólag a valós adatok alapján a kifizetéseket?

Az IBÖD célkitűzését és a gyakorlati lépéseket helyesnek és támogatandónak tartja. Az elbírálás szempontjai közé fontos lenne felvenni azt is, hogy az adott önkormányzat területén hány bíróságnál bejegyzett nyugdíjasokkal, idősökkel foglalkozó egyesület tevékenykedik, hány egyesületnek ajánlották fel a magánszemélyek SZJA 1 %-át. Az idősotthonok és a házi ellátás tekintetében fontos lenne jogszabályban rögzíteni, hogy az idősök otthonában a térítési díjak emelése nem haladhatja meg az év elején életbe lépő központi nyugdíjmelés mértékét. Javasolta továbbá, hogy a Tematikus Munkacsoport keretében történjen áttekintés a nyugdíjasokat megillető kedvezményekről is. A 2016.12.23-án a K/13478 számú írásbeli kérdésre 2017.01.10-én a K/13478/1 számú irrományban az EMMI államtitkára precíz és körültekintő választ adott az országgyűlési képviselőnek, ezért javasolta ennek a dokumentumnak az aktualizálását.

Dr. Beneda Attila a Nyugdíjas Parlament Országos Egyesület javaslatai kapcsán hangsúlyozta, hogy a méltányossági eljárásoknak jogszabályban előírt feltételei vannak azzal a céllal, hogy a valóban rászorultak jussanak többletellátáshoz. Az eljárásnak egyik eleme a jogszabályban meghatározott összeghatár vizsgálata. Emellett az eljárás során vizsgálják többek között a korábbi biztosítási teljesítményt (magas szolgálati idővel rendelkezők előnyben részesülnek), az életkort, a saját háztartásban felnevelt gyermekek számát, az élethelyzetet stb. Ezekre tekintettel az eljárási szabályok felülvizsgálata jelenleg nincs napirenden. A kérelem benyújtására van mód elektronikus úton, ez lehetővé teszi, hogy az idős embernek ne kelljen személyesen vagy postai úton bevennie, beküldenie a kitöltött formanyomtatványt. Korábban is volt arra példa, hogy a kérelmet a nyugdíjas – esetleg családi segítséggel – elektronikus úton nyújtotta be. Az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány mellett az idei évben még a bruttó hazai össztermék visszaesése is várható, amelynek ismeretében felelőtlenség lenne a 13. havi nyugdíj mellett bármilyen rendkívüli kifizetést, utalványt ígérni. Így is nagy eredménynek tartjuk ennek a 2009-ben megszüntetett juttatásnak a visszaépítését, különösen azt figyelembe véve, hogy gazdasági visszaesés tapasztalható. A mindenki részére azonos összegben maximalizált (biztosítási teljesítmény szerinti differencia nélküli) 13. havi nyugdíj bevezetése biztosításmatematikailag nem támogatható. A társadalombiztosítási nyugdíj ugyanis nem szociális ellátás, amelyet rászorultságtól függően lehet megállapítani, hanem elsősorban egy biztosítási elvű, keresetpótló, ezért elsődlegesen jövedelemarányos ellátás. A nyugdíj összege az aktívkorai biztosítási teljesítményt tükrözi vissza, tehát azt, hogy az érintett milyen hosszú ideig (hány év szolgálati idő szerzésével) és milyen jövedelem után történt járulékfizetéssel járult hozzá a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer fenntartásához, a nyugdíjak kifizetéséhez. A nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságának záloga az egyensúly-közeli állapot. Amennyiben a visszaépített 13. havi nyugdíj az elhangzott javaslat szerint az ellátásba beépülne, az a Nyugdíjbiztosítási Alap egyensúlyi helyzetét befolyásolná negatívan. A

nyugdíjprémiumot a bruttó hazai termék változatlan áron számított növekedésnek a tárgyévben várható mértéke alapján kell kiszámítani, és ha ez az érték, a GDP-növekedés éves várható mértéke a 3,5 %-ot meghaladja, a tárgyévben a juttatást ki kell fizetni. Minden konkrét időponthoz kötött ellátás esetén felmerül az utólagos korrekció kérdésköre, ezt azonban a törvény a nyugdíjak megállapításakor, illetve azok összegének emelésénél sem alkalmazza, hiszen abban az esetben a negatív változás esetén az ellátásokat utólag csökkenteni kellene. Ez az oka annak, hogy a törvény felülvizsgálatról a nyugdíjprémium esetében sem rendelkezik.

Dr. Beneda Attila megköszönte az IBÖD elbírálásával kapcsolatos javaslatot. A bíráló során számos szempontot mérlegelnek a javaslattevők jelenleg is, de a javaslatot a soron következő (2021. év eleji) bizottsági ülésen a bizottság tagjai elé tárják.

Az **EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága** kiemelte, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi. III. törvény (a továbbiakban: szociális törvény) szabályozza a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások igénybevétele során fizetendő térítési díjakat, a díjfizetésre kötelezettek körét. A szociális törvény szerint minden szolgáltatónak meg kell határoznia az ügynevezett intézményi térítési díjat, ami a szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő legmagasabb díj, és szolgáltatási napra kell meghatározni. Az intézményi térítési díj nem lehet magasabb az szolgáltatás önköltségénél. Jellemzően a szolgáltatók az önköltség alatt határozzák meg az intézményi térítési díj egy napi összegét, figyelembe véve a tárgyévi állami támogatás mértékét, az egyéb bevételeket és a térítési díjból származó működési bevételeket. Ezek a bevételek biztosítják mindazon kiadás fedezetét, amit az év során a szolgáltatás működésére, a dolgozók foglalkoztatására, az intézmény rezsiköltségére és anyagbeszerzésre, élelmezésre fordít a szolgáltató. Az intézményi térítési díj meghatározása tehát minden esetben a kiadások mértékétől függ.

Az intézményi térítési díj megfizetésének a képességét az egyes ellátottak vonatkozásában az ügy nevezett jövedelem és vagyonvizsgálat tárja fel, ugyanis nincs minden ellátásra szoruló személy abban a helyzetben, hogy az intézményi térítési díjat képes legyen megfizetni. Az idősek otthonában fizetendő térítési díjat, elsősorban az otthon szolgáltatásait igénybe vevő személy jövedelme alapján kell megállapítani. Fő szabály szerint az ellátásért fizetendő díj (a továbbiakban: személyi térítési díj) nem haladhatja meg az ellátásban részesülő havi jövedelmének a 80%-át (a továbbiakban: jövedelemhányad). Amennyiben a jövedelemhányad eléri vagy meghaladja az intézményi térítési díj összegét, a személyi térítési díj azonos az intézményi térítési díj összegével, ha a jövedelemhányad kevesebb, mint az intézményi térítési díj összege, a fenntartónak meg kell vizsgálni, hogy a különbség a kötelezett pénz- vagy ingatlanvagyonából megfizethető-e.

Egyetlen személynek sem lehet elutasítani az elhelyezésre vonatkozó kérelmét azért, mert az adott személy nem képes az intézményi térítési díj megfizetésére, az ellátott minden esetben a fenti jövedelem és vagyonvizsgálat alapján meghatározott személyi térítési díjat fizeti.

Az **Integrált Jogvédelmi Szolgálat** vezetője az IBÖD pályázattal kapcsolatban jelezte, hogy mivel az ellátottjogi képviselők a településeken mind az alap, mind pedig a szakosított ellátásban személyesen is megjelennek, így kapcsolatba kerülnek az ellátórendszer szereplőivel, ebből következően részt vállalhatnak az IBÖD pályázat meghirdetéséről, az arra való pályázás lehetőségéről szóló tájékoztatóban. Javasolta, az ellátottjogi képviselők bevonását a díjról szóló tájékoztató tevékenységbe. Továbbá az elmúlt 10 év legjobb idősbárát gyakorlatait tartalmazó gyűjtemény kiadása esetén, ennek terjesztésében is közreműködő szerepet vállalhatnak a területileg illetékes ellátottjogi képviselők. Az idősothonokban dolgozók számára elrendelhető 24 órás műszak gyakorlati megvalósulása során ellátottjogi képviselők azt tapasztalták, hogy az intézkedés a dolgozói létszámhiánnyal küzdő intézményekben gyakran problémássá tette az ellátást. Voltak olyan intézmények, ahol inkább bent maradtak a dolgozók akár egy hétig is. Ezen intézkedés esetleges további alkalmazása felveti a részletesebb szabályozás igényét. Továbbá jelezte, hogy az összes szakosított ellátást nyújtó szociális intézményében 2020. szeptember 7-től elrendelt intézmény-elhagyási és látogatási tilalom kezdetén a korlátozással kapcsolatosan néhány intézmény kiterjesztő értelmezést alkalmazott az ellátottjogi képviselők vonatkozásában is. Ezen problémát megoldotta az EMMI 2020. szeptember 22-től hatályos, a koronavírus terjedésének megelőzésére és a kockázatok csökkentésére a szociális szakosított ellátást nyújtó, a gyermekek átmeneti gondozását nyújtó, a

gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézmények és a javítóintézetek részére készített eljárásrendje, amely rögzítette, hogy a látogatási tilalom alól kivételt jelent az ellátottjogi és a gyermekjogi képviselő tevékenysége, akik előzetes bejelentés nélkül felkereshetik az intézményt. Hangsúlyozta, hogy ennek biztosítása kiemelten fontos a járvány fennállása alatt is.

Dr. Beneda Attila megköszönte az Integrált Jogvédelmi Szolgálat felajánlását az IBÖD pályázati felhívással kapcsolatosan, 2021-ben élni fognak a lehetőséggel. A felhívás kifejezetten az önkormányzatok vezetőinek szól, amelyet a Belügyminisztérium által kiadott Hírlevélben tudnak minden évben számukra közvetlenül eljuttatni. Megköszönik, ha az ellátottjogi képviselők a polgármesterek megszólításában tudnának minél hatékonyabban közreműködni. A készülő IBÖD-kiadvány majdani népszerűsítésével kapcsolatos felajánlást is megköszönte. Amint aktuális lesz, jelentkezni fognak a kivitelezés érdekében.

Az **EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága** jelezte, hogy a tavaszi veszélyhelyzet időszaka alatt a 24 órás műszak elrendelése egy lehetőség volt a szolgáltatók kezében, alkalmazása nem volt kötelező. Az egyes szolgáltatások fenntartói a saját, rendelkezésre álló szakmai létszámuk és egyéb körülményeik figyelembevételével, mérlegelése után dönthettek a 24 órás műszak elrendeléséről, ha ezt szükségesnek látták. A javaslatot megfontolásra kerül a további szabályozás során.

A **Vasutas Nyugdíjasklubok Országos Szövetségének** elnöke jelezte, hogy egyetért a vitaindítóban jelzett felvetésekkel, valamint azzal, hogy a személyes találkozó helyett írásban történik az egyeztetés. A tizenharmadik havi nyugdíj visszaépítése tekintetében jelezte, hogy a nyugdíjak rendezését egyre inkább elodáztatatlannak tartják. Véleményük szerint nem csak a nyugdíjak összegének emelésére van szükség, hanem magában a nyugdíjakban kialakult aránytalanságok mérséklésére is. Nem egy eseti korrekciót javasolnak, mert a kialakult aránytalanságokat egyszeri korrekcióval valószínűleg nem lehet megszüntetni, hanem automatizmust, amely több lépésben közelebb visz az arányosításhoz. Az aránytalanság kialakulását alapvetően három okra tartják visszavezethetőnek. Egyrészt eltérő nyugdíjszabályokkal kerültek megállapításra a nyugdíjak. Másrészt a nyugdíjakat lényegesen meghaladó mértékben növekedtek a jövedelmek. Harmadrészt pedig a személyi jövedelemadó rendszerben bekövetkezett változások is hatással vannak rá. Nem csak az alacsony nyugdíjak korrigálásáról, emeléséről van szó, hanem az eltérő időpontokban megállapított nyugdíjak arányosításáról is. Elfogadhatatlannak tartják, hogy több évtized nyugdíjban eltöltött idő alamizsnává alacsonyítsa a megállapított nyugdíjat.

Dr. Beneda Attila a Vasutas Nyugdíjasklubok Országos Szövetségének észrevételeire reagálva jelezte, hogy a nyugdíjrendszer és azon belül a nyugdíjmelés módszerének esetleges megváltoztatása folyamatos elemző munka része lehet, természetesen a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságának megőrzése mellett. A nyugdíjrendszer, illetve szabályainak megváltoztatása során számos külső és belső összefüggésre szükséges figyelemmel lenni és azokkal összhangban kell vizsgálni a tervezett intézkedéseket. A javaslatot megköszönve tájékoztatja a Tematikus Munkacsoport tagjait, hogy a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer továbbfejlesztésén folyamatosan dolgozik a CSM, értékelve a bevezetett intézkedések gyakorlati megvalósításából eredő tapasztalatokat, támaszkodva a tevékeny szervezetek, illetve állampolgárok javaslataira.

A **Magyar Nyugdíjasok Egyesületeinek Országos Szövetsége** képviselője az ügyintézés egyszerűsítése tekintetében egyetértett azzal, hogy számos területen egyszerűsödött a nyugdíjasokat érintő ügyekben az ügyintézés, az élet azonban új ügyeket szült, és még ma is több ügyben akadályokba ütközik az idős emberek egyszerű ügyintézése. Példaként említi a digitális tudást igénylő ügyeket. Ezen a területen sokan hátrányban érezhetik magukat, akár csak amiatt, hogy nincs internetes elérhetőségük, vagy megfelelő tudásuk. Ennek eredményeként lemaradnak pályázatokról, támogatásokról, egyéb lehetőségekről. Javasolta a téma nagyobb részletességű, ügycsoportokhoz igazodó áttekintését, felmérését az idősek számára biztosított ügykezelési akadálymentesítés címen. A járványügyi intézkedésekkel kapcsolatban jelezte, hogy köszönet illeti a hivatalokat, döntéshozókat az idősek védelme érdekében hozott intézkedésekért. A vírus okozta problémák az ország számára komoly kihívásokat eredményeztek, és ennek következményét minden korosztálynak viselnie kell.

Ugyanakkor fontos lenne, hogy a nehezebb anyagi körülmények között élők (pl. a szegénységi küszöb alatt élő mintegy 400 ezer nyugdíjas) pl. a védekezéshez szükséges eszközök megvásárlásához segítséget kapjanak. A pandémia az egészségügyi ellátórendszerre (is) nagy nyomást gyakorol. Ugyanakkor a kortársaktól érkező jelzések arról tájékoztatnak, hogy az ellátórendszernek meg kell küzdenie – megfelelő szinten – a nem járványügyi helyzethez köthető ellátások biztosításával is, ez a nem vírusbetegek, idősek számára létszükséglet. A 13. havi nyugdíj visszaépítése kérdésével kapcsolatban jelezte, hogy ebben is a társadalmi csoportok közti egyetértés értékét vallják. Mérlegelni kell, hogy a 13. havi nyugdíj javít-e annyit a nyugdíjasok anyagi helyzetén, mint amennyit ront az idős korosztály megítélésében más korosztályokban. A 13. havi nyugdíj fokozatos bevezetése „tüneti” megoldás, bár annak is kései (hiszen mire hozzájutnak, több tízezren meghalnak), a mai anyagi problémákra (pl. a 2. pontban hivatkozott szegénységi küszöb alatt élők nehézségeire) nem ad választ, és nem épül be a nyugdíjba, így később sem remélhető az intézkedéstől jobb nyugdíj színvonal. Az Idősbarát Önkormányzat Díj pályázat tekintetében fontosnak tartják azt az irányt, hogy a helyi önkormányzatok idősbarát kezdeményezéseit díjazzák. Helyben sokat tehetnek a döntéshozók a helyi nyugdíjas közösségek, rajtuk keresztül az időskorú lakosság életminőségének javításáért. Ezért javasolta, hogy a díjak odaítélését a helyi idősközösségek támogatása nélkül ne lehessen megvalósítani, továbbá a díj odaítélése szempontrendszerének átalakítását olyan irányba, hogy ne csak az önkormányzatoknak, hanem magának a településnek az idősbarát aspektusait díjazzák. A jó gyakorlatok kiadását, terjesztését jó ötletnek tartják. Továbbá az előterjesztésben is megfogalmazott célhoz –, hogy Magyarország idősbarát ország legyen – csatlakoznak egy álláspont megfogalmazásával: Az időskor nem egy probléma, amit meg kell oldani, hanem egy lehetőség a minél teljesebb emberi életre.

Dr. Beneda Attila a Magyar Nyugdíjasok Egyesületeinek Országos Szövetsége felvetései kapcsán kiemelte, hogy a nyugdíjbiztosítás területén az ügyintézés minden formája (postai, személyes, elektronikus, meghatalmazással stb.) biztosított. A koronavírus humánjárvány az idei évre a gazdaság recesszióját hozta, és idén a bruttó hazai össztermék visszaesése várható, amelynek ismeretében felelőtlen lenne bármilyen ígéret a már meghozott döntésen, vagyis a 13. havi nyugdíj visszaépítésén és a nyugdíjprémium megtartásán túl. A kormányzat feladata ugyanis az is, hogy a Nyugdíjbiztosítási Alap egyensúlyi helyzete megmaradjon. A kormány a családok támogatásába az időseket is beleérti, hiszen 2010 óta a nyugdíjak 39,7 %-kal emelkedtek, és a vásárlóértékük is több mint 10 %-kal növekedett. Ezen túlmenően további 250 milliárd forint összegű juttatást kaptak 2016 novembere óta a nyugdíjasok, amely kifizetésekre a gazdaság kiemelkedő teljesítményére tekintettel kerülhetett sor. A 2019. évi pandémia ugyan a magyar gazdaságban recessziót eredményezett, a kormány azonban a 2021. évi költségvetésben a – 13. havi nyugdíj visszaépítésével is megtartott – nyugdíjprémium kifizetésére 53,4 milliárd forintot tervezett. **Dr. Beneda Attila** megköszönte az IBÖD-re vonatkozó javaslatokat. A pályázat értékelési szempontjai között szerepel az, hogy az adott önkormányzat hogyan méri fel az ott lakó idősök igényeit és plusz pontot ér az időseket segítő, támogató civil szervezetekkel, idősök szerveződéseivel való együttműködés, illetve idősügyi tanács működtetése is. Az ajánlott mellékletek között szerepel továbbá az önkormányzattal együttműködő, időseket képviselő szervezetek ajánlása, ami segíti a bírálókat az önkormányzat munkája sikerének megállapításában. A megfogalmazott állásponttal egyetért, hiszen a CSM számára is kiemelten fontos az idősök társadalmi megítélése, az, hogy az idős személyre mindenki aktív családtagként, a társadalom egyenrangú tagjaként gondoljon.

Az **Alapvető Jogok Biztosának Hivatala** hangsúlyozta, hogy a vitaindítóban ismertetett valamennyi fejlesztési, támogatási cél fontos annak érdekében, hogy az idős állampolgárok biztonságban és a szükségleteiknek megfelelő szociális és családi környezetben élhessenek. Az önkéntes segítség, vagy az idősbarát önkormányzat/település cím elnyerése mind olyan érték, amely a meglévő szociális támogatórendszert erősítve elősegíti az idős személyek minél szélesebb körű részvételének biztosítását az őket érintő közügyekben és egyéb közösségi tevékenységekben. Mindezek mellett az alapvető jogok biztosa a korábbi években kialakított gyakorlatot követve továbbra is kiemelt vizsgálati tárgyorként tekint valamennyi, az időseket érintő élethelyzetre, az ezekkel kapcsolatos eljárásokra. Így a 2020 tavaszán kezdődött COVID-19 járvány várható ismételt megjelenése miatt továbbra is fontosnak tartja a biztos az idősök számára biztosított bentlakásos elhelyezést, vagy egyéb

szolgáltatási formákat (gondozást, ápolást, rehabilitációt) nyújtó intézmények működésének figyelemmel kísérését. Az alapvető jogok biztosa általános jellegű és egy-egy intézményt érintő vizsgálatokkal követi nyomon az ellátórendszer felkészültségét, valamint hangsúlyozni kívánja, hogy az intézményi lét és az esetlegesen romló egészségi állapotuk miatt fokozott gondoskodást igénylő idős személyek alapvető jogainak tiszteletben tartását az egészségügyi és gondozási tevékenységek során is maradéktalanul meg kell valósítani. A biztos a tavaszi COVID-19 járványhelyzet idején átfogó vizsgálatot folytatott, az ennek eredményeként elkészült jelentést megküldi majd a szaktárcának.

Dr. Beneda Attila az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala észrevételei kapcsán jelezte, hogy a kérdés az EMMI szociális szakterületéhez tartozik, részükre továbbítják a felvetéseket. A vizsgálat eredményét köszönettel várják.

Az **EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága** megerősítette, hogy várják a jelentés megküldését.

A **Magyar Női Unió** képviselője gratulált az idősök védelmében megtett intézkedésekhez. Ismertette a szervezet által szeptember elején létrehozott 60+-os munkacsoport javaslatát az idősök védelme és élethelyzetük megkönnyebbítése érdekében. Fontosnak tartják egy többször ismételt oktatóprogram elindítását – akár az M5 vagy a DUNA tv csatornán –, amely bemutatja, hogyan lehet a számítógépet, illetve az okostelefont felhasználni például csekk befizetéséhez, pénz utalásához, lottó feladásához, ételmiszer rendeléséhez, stb. Mindezen intézkedéseknek köszönhetően az idősöknek nem kellene elhagyniuk otthonukat. Hasznos lenne az egyedül élő idősök összeköttetése (az önkormányzat segítségével) akár telefonon keresztül annak érdekében, hogy megbeszélhessék egymás között dolgaikat, ezáltal csökkentve magányukat, valamint elhagyatottság érzésüket. Az immunerősítéssel kapcsolatban javasolják a C, D vitamin, szelén, cink, kurkuma, echinacea tea, zöld tea, oscillococcinum stb. folyamatos fogyasztását, valamint a mindennapos mozgást. A szervezet elindított egy tornaprogramot a napi mozgás népszerűsítése érdekében. A vitaminok beadását már az idősotthonokban ajánlják.

Dr. Beneda Attila megköszönte a Magyar Női Uniónak az idősök online oktatásával kapcsolatos javaslatát és jelezte, hogy hasonló kezdeményezések születtek. Az aktivitás hosszú távú megőrzésének alapja a jó fizikai és szellemi állapot, ennek megőrzését szolgálja az Idősök Tanácsa többgenerációs családi szabadidő-program munkacsoportjának javaslata alapján szerveződő, 2017-ben az EMMI által létrehozott Országos Gyalogló Idősklub-hálózat (OGYIK). Ma már közel száz gyaloglóklub alakult az országban, számuk folyamatosan gyarapszik. A munkacsoport szíves figyelmébe ajánlotta a klubhálózatot, illetve a csatlakozás lehetőségét a gyaloglo@csm.gov.hu e-mail-címen. További információk elérhetők a hálózat Facebook-oldalán: az Országos Gyalogló Idősök Klubhálózata (OGyIK) elnevezésű nyilvános csoportban, amelynek közel 1000 tagja van. A karanténidőszak csendjében kéthetente megszólították a gyaloglóklubokat, hogy virtuálisan kapcsolatban maradjanak, amelyekben egyfelől a karantén-helyzet megéléséről érdeklődtek, másrészt a gyaloglással kapcsolatos emlékeik felidézésére kérték őket. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium – közreműködésükkel – a „Napi 100 jó szó” elnevezésű program keretében önkéntesek bevonásával telefonon lépett kapcsolatba azokkal az idősökkel, akik ezt felhívásra igényelték.

Dr. Beneda Attila megköszönte az értékes és hasznos hozzászólásokat, és reményét fejezte ki, hogy a válaszaival segítségükre tudott lenni. Továbbá megköszönte mindenkinek a segítségét, aki a koronavírus járvány időszakában az idős emberek támogatásában valamilyen formában részt vesz. Azokra a kérdésekre, amelyekre nem tudott most részletes választ adni, azt a következő ülésen – reméljük, már személyesen – pótolják. Jó egészséget kívánt a Tematikus Munkacsoport tagjainak és 2020. november 17-én az írbeli egyeztetést lezárta

Beérkezett írásbeli észrevételek alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Szabó-Princz Viktória csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Dr. Horváth Anikó Idősügyi és Nyugdíjbiztosítási Főosztály vezetője, Miniszterelnökség, CSM

Jóváhagyta: Dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár, Miniszterelnökség, CSM